

De kerkuil binnenstebuiten

Van kerkuil naar schuuruil ?

Kerkuilen zijn geen nestbouwers, dat is zeker. Ze zijn blijkbaar niet in staat om nestmateriaal naar hun nestplaats te brengen en hiermee een nest te bouwen. De eieren worden gewoon gelegd tussen de eigen, platgetrapte braakballen waarin de kerkuil een kleine uitsparing schraapt. Het enige zachte materiaal die ze gebruikt, zijn de muizenharen die geplukt worden uit de braakballen, zodat de jongen toch mooi zacht komen te liggen.

Als hij niet zelf een nest kan maken, dan moet hij op zoek gaan naar ruimtes die geschikt zijn om z'n ruime kroost groot te brengen én die donker zijn. Deze plaatsen zijn zeer divers maar gaan toch alle terug op het feit dat de uil in oorsprong een holenbroeder was en dus holtes in bomen, kliffen en rotsen ging opzoeken om z'n broedsel groot te brengen. In Afrika en Australië gebeurt dit nog in die ruimtes, maar de kerkuil is een echte cultuurvolger geweest en heeft al vlug gebruik gemaakt van de holtes die tot stand kwam in door mensenhanden gebouwde constructies.

Nestplaatsen in boomholtes worden meteen geassocieerd met de bosuil, maar ook de kerkuil heeft in sommige landen lange tijd gebruik gemaakt van holtes in hoge bomen. Voor Engeland is het bekend dat voor het uitbreken van de olmenziekte, 30 tot 40 % van de kerkuilen broedden in bomen. Nu is dit nog maar 10 % alhoewel in een bepaalde streek van Schotland dit tot op vandaag nog oploopt tot 74 %. Bij ons zijn broedgevallen van de kerkuil in bomen eerder zeldzaam of alleszins weinig bekend. Soms vinden we een kerkuilenkoppel in een bosuilenkast of in een kerkuilenbak in de kop van een knotwilg. De naam Kerkuil heeft hij ontleend aan het feit dat in onze contreien onze uil voornamelijk de kerken ging opzoeken als nestruimte. Vaak ging het dan om donkere klokkentorens of kerkzolders. Maar hun keuze voor kerken werd hen bijna fataal. Want ook kauwen en stadsduiven hadden hun oog laten vallen op deze ruimten. Om de overlast (takken en mest) rond deze soorten te vermijden werden veel klokkentorens, zolders en andere invliegopeningen in het kerkgebouw afgesloten met gaas. Hierdoor verdwenen ook veel nestruimten (ongewild) voor de kerkuil.

De redding kwam er door de kerkuilenbak, die de kerkuil en z'n soms vele jongen een ruime en veilige plaats biedt. Deze kerkuilenbakken werden door kerkuilenwerkgroepen niet alleen geplaatst in kerken maar ook op boerderijen, kastelen e.d. In de loop van de jaren was het gebied rond de kerktoren immers sterk veranderd : het dorp met centraal een kerk en enkele huizen maakte plaats voor het dorp met uitdeinende wijken waardoor de afstand tussen de kerk en het buitengebied alsmaar groter werd, soms te groot voor onze kerkuil. De overstap naar de boerderijen is dan snel gemaakt. Hier moet hij vaak amper enkele meters vliegen om in z'n jachtgebied terecht te komen, wat natuurlijk veel efficiënter is. Wist je dat in Nederland 80 % van de broedgevallen gesitueerd zijn rond de boerderijen ? Niet alleen in kerkuilenbakken maar ook achter de bekende Friese uilenborden broeden de Nederlandse kerkuilen. Deze openingen geven vaak uit op een donkere zolder. In Vlaanderen bedraagt het aantal broedgevallen in boerderijen 36 %, maar dit cijfer is nog altijd in opmars.

Ook andere locaties worden door de kerkuil gebruikt : open schuren van boerderijen, schoorstenen, kastelen, abdijen, forten, molens, kapelletjes, fabrieken, graansilo's en ruïnes. Door deze creativiteit en flexibiliteit wist de kerkuil zich te handhaven

